

Izbija vsak dan razen sobot, nedelj
in praznikov.
Issued daily except Saturdays,
Sundays and Holidays.

PROSVETA

Uredništvo in upravniški prostori:
2897 S. Lawndale Ave.
Office of Publication:
2897 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETO—YEAR XXIX. Cena lista je \$6.00 Entered as second-class matter January 18, 1928, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., PETEK, 27. MARCA (MARCH 27), 1936. Subscription \$6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 62

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1102, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Rojaki v pittsburški okolici utrpele velikansko škodo

Nadaljnje tragične slike naših poročevalcev iz Braddocka, Harmarville in Verone. Na stotine Slovencev, med katerimi je mnogo članov SNPJ, prišlo čez noč na beraško palico; izgubili so hiše, opremo, obleko in sploh vse. Društva naše jednote prva v pomožni akciji

Pomožna akcija SNPJ

Po sklepu gl. upravnega odbora SNPJ za enkrat ne bo potrebna kolekta pri društvih in članih naše jednote za člane SNPJ v Pennsylvaniji, Ohio, West Virginiji in v drugih državah na vzhodu, ki so prizadeti po povodnji. Sklad izrednih podpor SNPJ zadostuje za najnujnejše potrebe. Vse prošnje za pomoč prizadetim članom naj se pošljejo naravnost na gl. urad, toda vse take prošnje morajo biti odobrene in podpisane po odborih društev ali federacij. Torej apel na posamezna društva SNPJ to pot niso potrebni.

(Izvirna poročila Prosvete od naših poročevalcev.)

Prizadete družine v Braddocku

Poroča Anton Rožanec
Braddock, Pa., 23. marca. — Ko je reka Monongahela prestopila bregove, je povodenj zadela tudi naše jeklarske mesto Braddock. Mnogo članov našega društva št. 300 SNPJ je prizadetih.

Najhujše so prizadete družine sledečih članov:
John Nadoh, bivač v Vandergriftu, kateremu je voda odnesla hišo in vse pohištvo. Rešili si je le golo življenje in pa obleko, katero je on in njegova družina imela na sebi — in še lista obleke je bila delovna. Dolga leta je br. Nadoh delal in se trudil, da si je postavil hišo, zdaj je pa bil čez noč vržen na beraško palico.

Anton Frank, kateremu je voda zalila hišo do višine sedem centimetrov. Del pohištva pokvarjenega. Škoda se ceni na \$2000. Družina biva v Braddocku.

Math Junko, predsednik društva št. 300 SNPJ, ima tudi veliko škodo. Hiša mu je bila skoraj vsa v vodi, k sreči je pa pohištvo prejel varen. Njegova hiša je do malega uničena.

Sledečim članom je voda poplavlila stanovanja do prvega nadstropja, dočim so si pohištvo pravočasno prenesli na varno in torej nimajo dosti škod: Peter Novosel, Frank Dolinar, Mary Rajzer in Božo Radanović, vsi v Braddocku; dalje Viktor Kvarth, John Karna in Ana Kavrac v East Pittsburghu.

Voda je zalila tudi tovarne, ki zdaj počivajo. To je nova križna za delavce, ki so odvisni od dnevnega zaslužka. Tako je delavec tepen na vseh koncih in krajih. Če bi bil v Ameriki drugačen gospodarski sistem in če bi kongresniki v Washingtonu služili delavcem, bi bila lahko taka nesreča odvrnjena. Pred nekaj leti je neki kongresnik svetoval, naj se tu zgradi jez, ki bi zavaroval ljudi pred poplavo, pa so se mu smejali... Naše društvo prvo priskočilo na pomoč

Poroča Jos. Komatz

Harmarville, Pa., 23. marca. — V tej naselbini v okolici Pittsburgha je povodenj prizadel štiri družine naših članov (društvo št. 472 SNPJ) in ene samega. Tri družine so si rešile vsaj nekaj obleke, ampak četrti, Jos. Flajs, novi tajnik društva, je izgubil vse. Voda mu je zaobrnila hišo, katera se je ustavila ob žičnem drogu in masi električne žice. Flajs je rešil sebi, ženi in trem otrokom le življenje. Kot društvenemu tajniku mu je voda odnesla tudi vse društvene listine.

Društvo je včeraj imelo izredno sejo in darovalo je svojo blaginjo kot prvo pomoč vsem

Novega procesnega davka ne bo

Kongresni odsek ga je vrget z dnevnega reda

Washington, 26. marca. — Kongresni pododsek nižje zbornice, ki zbira material za sestavo novega davčnega načrta, se je premislil in vrget z dnevnega reda postavko za 221 milijon novega procesnega davka na leto. Po prvotnem načrtu bi bilo obdavčenih 33 farmskih pridelkov.

Pododsek, kateremu načeljuje kongresnik Hill iz države Washington, je prišel do zaključka, da bo vlada lahko dobila dovolj novih davkov — 779 milijonov ali sedem milijonov več kakor je potrebno za dodatni proračun — iz drugih davčnih virov. Ta denar bo vlada potrebovala za financiranje svojega farmskega programa in za zamašitev luknje v zakladnici, katero je napravilo vrhovno sodišče, ko je ob razveljavitvi AAA ukazalo povrnitev okrog 200 milijonov procesorjem — živilskemu trgu.

Odsek računa, da bo vlada dobila od projektiranega davčnega zakona 591 milijonov od novega korporacijskega davka; 83 milijonov od sedanjega davka na nadprofite, ki naj bo še začasnno v veljavi v nekoliko spremenjeni formi; 100 milijonov od obdavčenja neplačanega ali povrnjenega procesnega davka in 25 milijonov od obdavčenja dohodkov, ki jih investirji dobe od korporacij v tujemstvu.

Nekateri menijo, da je odsek opustil nov procesni davek vsled velike opozicije v kongresu in pa, ker noče dati batine nasprotnikom administracije, s katero bi mahali po nji v predsedniški kampanji.

Preiskava penzijskih načrtov

Washington, D. C. — Poseben odsek nižje kongresne zbornice je naznanil, da bo v kratkem začel s preiskavo Townsendove

Krvavi spopadi ob rusko-korejski meji

Japonski premijer pa zagotavlja mir

Moskva, 26. marca. — V Moskvi je nastala velika razburjenost, ko je včeraj prišla vest iz Daljnega vzhoda o dveh krvavih spopadih med ruskim in japonskim vojaštvom pri Hunčungu ob meji Sibirije in Koreje. Na podlagi sovjetskega poročila je skupina japonskih vojakov prekrčila mejo in napadla rusko stražo. Po kratkem boju, v katerem sta bili japonski častnik in eden vojak ubita, so Japonci zbežali nazaj. V kratkem so se pa vrnili pojačani in s strojnico. Rusi so izvršili protinapad in na obeh straneh je bilo več mož ubitih in ranjenih. Sovjetski poslanik v Tokiju je vložil oster protest pri japonski vladi.

Tokio, 26. marca. — Koki Hirota, novi japonski ministrijski predsednik, je včeraj izjavil inozemskim poročevalcem: "Dokler bom jaz premijer, ne bo nobene vojne."

Pasivna stavka v Minneapolisu

Minneapolis, Minn., 26. marca. — Pasivna stavka, ki ima tudi znak okupacije tovarne, je pokukala tudi v to mesto. K njej se je zateklo 300 delavcev pri J. R. Clark kompaniji, ki izdeluje leseno posodo. Traja že četrti dan. V tovarni so si stavkarji napravili začasne domove in zasilna ležišča. Kratkotrajno se z raznimi igrimi, harmoniko in havajsko kitaro. Družba je že pripravljena izravnati difference z arbitražo, kar pa stavkarjem, ki so popolni gospodarji tovarne 24 ur na dan, preveč ne diši.

Polom največje zavarovalne družbe v Avstriji

Dunaj, 26. marca. — Največja zavarovalna družba v Avstriji po imenu Feniks je v konkurzu. Njene rezerve so izčrpane in vlada ji je včeraj postavila drzavnega komisarja. Vest o polomu te močnega družbe je povzročila paniko po vsej Avstriji. Raznesla se je tudi govorica, da je vlada sama zapletena.

HEARST KLIČE POLICIJO PROTI STAVKARJEM

Haywood Broun aretiran v Milwaukeeju HUDA BORBA

Milwaukee. — (FP) — Haywood Broun, predsednik Ameriškega časnikarskega gilda (unije) in odlični člankar, si je zadnje dni ogledal tukajšnjo ječo tudi od znotraj. Policija, ki ni pod kontrolo župana Hoana, ga je aretirala na piketni straži pred tiskarno Hearstovega lista Wisconsin News in ga držala v zaporu dve uri.

Broun je policija prijela, ker se je potegnil za nekega dečka-stavkarja, katerega je policija v navalu na pikete hotela aretirati. "Če boš nje aretirali, tedaj morate tudi mene", se je vmešal Broun. Policija mu je takoj izpolnila to "željo" in ga obtožila "motenja postave". Z Brounom so šli do policijske postaje vsi piketi, tisoč po številu, ter večinoma ostali pred zapornikom, dokler ni bil izpuščen. Nato se je povorka zopet vrnila pred Hearstovo tiskarno. S seboj je imela tudi rakeve, na kateri je bil napis: "Hearstov lastni pogreb".

Tudi pred policijsko postajo se je policija ni obnašala preveč gentlemenško. Ko je množica stala na ulici in zahtevala izpuštev Brouna, se je iz poslopja usulo krdelo policajev, ki so začeli s pestmi udrihati po piketih in pobili ženi dveh stavkarjev na tla.

Prizadeti Hearstov list tako naglo izgublja na cirkulaciji, da so ga že pričeli razdajati zastoni. List skuša dobiti tudi injunkcijo proti učinkovitemu piketiranju.

Eno injunkcijo, ki pa je jako omejena in se nanaša le na piketiranje Hearstovih oglaševalcev, je list že dobil. Tudi nekaj piketov je bilo že obtoženih kršitve te sodnijske prepovedi. In ko je prišlo do izbiranja porote, je bilo več prospektivnih porotnikov odslovljenih, ko so priznali, da čitajo socialistični dnevnik Milwaukee Leader, ki je edini list v Milwaukeeju, ki prinaša poročila

(Dolje na 2. strani.)

Domače vesti

Minnesotske novice

Tower, Minn. — Naglo je umrl Anton Gornik, trgovec, lastnik parne žage in sploh najbogatejši Slovenec v tem okrožju. Star je bil 63 let in doma iz Suhe Krajine. V Ameriki je bil 48 let in zapuščal tri sinove in tri hčere, od katerih ena živi v Oak Parku, Ill. Zadela ga je srčna kap.

Smrtna nesreča v jami

Rock Springs, Wyo. — Zadnje dni je bil pri delu v premogovniku ubit John Spes, star 54 let in doma iz Gaberja pri Celju. Masa kamenja se je usula nanj. Pri isti nesreči je bil lahko pobit rojak John Vilfan. Pokojni Spes zapuščal ženo in hčer. Bil je član društva 10-SNPJ, pri katerem je tudi Vilfan.

Nov grob v Novi Mehiki

Raton, N. Mex. — Tu je umrla Helena Delost, stara 67 let in doma iz Koritnice na Notranjskem. V Ameriki je bila 25 let in tu zapuščala moža, sina in hčer.

Clevelandske vesti

Cleveland. — John Golob se je težko poškodoval pri avtni nesreči. Vračal se je iz zvezne sodnice, kjer je bil zaslišan zaradi državlanskega papirja in med povratkom je avto, v katerem se je vozil s svojimi prijaci, vred, treščil z drugim avtom. Obenaj priči, moški in ženska, ki nista bila Slovenca, sta bili ubiti pri tej nesreči, on sam pa ima prebita lobanja in odvedli so ga v bolnišnico. — Mrs. Gall Midgett iz Akrona, rojena Lovko in sestra ubitega Jos. Lovkota, je drugi dan umrla za ranami, katere je dobila pri avtni koliziji istočasno kot je bil njen brat ubit. — John Princ je prejel žalostno vest, da je v Ljubljani umrla njegova sestra Marija Gliha, stara 77 let. V Ameriki zapuščala dva brata.

Še nekaj novih grobov

Center, Pa. — Tu je umrl Peter Jeram, star 65 let in doma iz Podpeč pri Cerknem. V Ameriki je bil 40 let in zapuščal ženo, štiri sinove in pet hčera.

Bozeman, Mont. — Tu je umrla za sladkorno boleznijo Ana Planinšek, stara 66 let in doma iz Repca pri Trebnjem na Dolenjskem. Zapuščala moža in osem odraslih otrok.

Žrtve povodnji v Penni

Pittsburgh, Pa. — Zajedničar, glasilo HBZ, je zadnji teden objavil imena desetih Hrvatov, največ žena in otrok, ki so utonili ob času velike povodnji v Pittsburghu in okolici. Hrvatska bratska zajednica je dovolila \$10,000 za ponesrečene.

Calumetske novice

Calumet, Mich. — Zadnje dni je umrl v Newtownu star pionir Mike T. Zunič v starosti 69 let. Doma je bil od Črnomlja v Beli Krajini in v Ameriki je bil 42 let. Zapuščal ženo in sedem odraslih otrok. — Mladi Henry Gregorič je s svojim avtom povozil neko Poljakinja na Laurimu ter ji zlomil nogo.

Sodnik odklonil premestitev obravnave vigilantov

Tampa, Fla., 26. marca. — Včeraj je sodnik Robert T. Dewell odklonil predlog zagovornikov treh izmed enajstih obtoženih Shomakerjevih ugrabitelj in morilcev za premestitev obravnave v drugi okraj. Zagovorniki so dvignili komunistični strašilo. Sodnik je odredil sestavljanje porote in si pridržal končni zaključek o predlogu zagovornikov, da vidi, če bo mogoče dobiti nepristransko poroto. Tukajšnji odbor za civilne svobodščine izraža bojezen, da bodo obtoženci — oprani, ker so na delu za kuliami močne sile za oprostitev vigilantov. Zda se se zateklo h komunističnemu bavlju.

(Dolje na 2. strani.)

SIJAJNA ZMAGA KAVČUKARSKIH DELAVCEV

Stavkarji ugnali družbo in reakcijo s spretno publiciteto in bojevitostjo

WALL STREET KAPITULIRAL

Akron, O. — (FP) — V velikem kratem boju pri Goodyear kompaniji, ki je največja kavčukarska družba v Ameriki in na svetu in jo kontrolirajo wall-streetški bankirji, so delavci po petih tednih stavke sijajno zmagali. Sijajno namreč, če se upošteva mogočnost sil, proti katerim so se borili.

In to svojo zmago so praznovali s sijajnim pohodom pred ogromno tovarno po shodu, na katerem so soglasno sprejeli vse točke dogovora za končanje stavke. V zmagoznem pohodu je bilo 15,000 delavcev.

Večina teh delavcev je vseh pet tednov noč in dan oblegala Goodyearjeve tovarne. Enajst milijard dolarovna fronta okrog tovarne je bila ves čas zasedena s piketnimi stražami, ki so si pri vseh vhodih zgradile barake in pri nekaterih celo zakope — prav kakor na bojni fronti. Niti najhujši mraz jim ni mogel do živga, ker so bili dobro prekrbljeni a provizoričnimi pečmi, večinoma železnimi sodi, in premogom. Mestne oblasti so jih večkrat skušale porušiti, namreč piketne kolibe in zakope, toda ni so uspeli, ker je celo policija fraternizirala s stavkarji. Vsi županovi edikti proti stavkarjem so bili le — prazne geste.

Glavne točke dogovora za končanje stavke so sledeče: Družba je pristala na umaknitev vseh odslovljenih notč, vsled katerih je izbruhnila stavka; vrnitev vseh stavkarjev na delo brez diskriminacij; maksimalni delovni 36 ur na teden v dveh departmentih (tire in tube), v ostalih pa 40-urni tednik (družba je skušala uveljaviti splošni osemurnik, unija pa je zahtevala splošni šesturnik in 30 ur na teden); delovni tednik mora biti prej za vsaj znižan na 24 ur predno sme biti kdo odslovljen; pogajanje o umaknitvi mezdnih redukcij, ko se delavci vrnejo na delo; pravica delavcev, da jih unijaki odbori zastopajo pri izravnavanju sporov, zahtev ali pritožb pred upravo; kompanijska unija se ostane.

Nekateri teh točk pomenijo kompromis, toda v glavnem so delavci dosegli, kar so zahtevali ali pričakovali. Poleg tega so dobili tudi močno unijo, ki je od pričetka stavke narasla za krog sedem tisoč novih članov samo pri tej družbi. Veliko novih članov kot rezultat te stavke so dobile krajevne unije tudi v drugih kavčukarskih tovarnah.

Družba je kapitulirala, ker ni bila kos voditeljem stavke, ki so razvili izborni strategijo. Ko so kavčukarski baroni in drugi tovarnarji prošli teden naznanili organiziranje vigilantov za zdrobitev stavke, so stavkarji odgovorili z organiziranjem obrambne lige, sestojee iz samih vojnih veteranov. Ta pilula je bila za akronske kapitaliste, šerifa Flowerja in Bergoffove štrajkolomce tako močna, da je njih vigilantška "Law and Order" liga takoj izhlapela.

V enem letu je ta "Law and Order" liga že drugič akirahirala. Lansko leto, ko se je pričel med kavčukarskimi delavci sentiment za splošno stavko, so kavčukarski baroni dali notorični Bergoffovi detektivski agenciji v New Yorku \$50,000 za organiziranje štrajkolomske mašine. V Akronu je Bergoff tedaj poslal 50 svojih ljudi, da organizirajo bavlju.

(Dolje na 2. strani.)

Liga svobode v novi kampanji. (Narisan Jerger.) — Fotografirano.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Navedenine: za Zdržene države (vključno Chicago) je Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago in Čisto \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za inozemstvo \$9.00.
Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cipro \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Člani plačujejo po dopolnjenem. Razpisni dopolnjeni in navedeni člani ne plačujejo. Razpisni dopolnjeni člani (člani, posli, drame, pesni itd.) se vrnejo pošljatelju in v slova, da je pridobil politično.
Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vas, kar ima stih s listom:
PROSVETA
2607-58 St. Lawrence Ave., Chicago, Illinois
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Dobro v obljubo, na primer (Feb. 28, 1934), poleg valga
buna na morju, da vam je s tem datumom postala na-
redina. Ponovno je prevzeto, da se vam list ne uvari.

Dogme ne vlečejo več

Dogme — religiozne, politične in ekonomske — nimajo več svoje stare privlačnosti. Včasih so bile dogme središče, okoli katerih so se vrtele vse faze življenja.

Po dekretih dogmatikov je bilo vse fiksno in stalno. "Tako je bilo od začetka sveta in tako ostane do konca sveta".

Človek, ki se je narodil, je že našel načrt, kako mora živeti. Vse je že bilo pripravljeno zanj. Z materinim mlekom je dobil dogme — vse "znanje", ki mu je bilo dovoljeno; vse drugo je bilo tabu.

Tako je šlo generacijam za generacijami, stoletja za stoletji. Vse odkrito, vse dognano, vse urejeno in vse stalno...

Danes ni več tako. Dogme vsake sorte niso več središče življenja. Porinjene so nekam proč — kakor nekaj nezadostnega in diskreditiranega, kakor stara capa, ki ne daje več zadoščenja, temveč srbi od nje mlada koža...

Stare "resnice", ki so nekoč veljale za "večne", izgubljajo leto za leto vso prejšnjo vrednost. Nekatere so se izkazale kot velike prevare in druge, obrane vse sladke prevlake, so ostale gole otročje bajke.

Dogmatiki, katerim so njih stare dogme podlaga njihove eksistence, moči in kapitala, so danes v stanju pobesnelosti. Iz njihovih taborišč se vale ofenzive, ali vse te ofenzive padejo vsak čas nazaj na defenzivno črto. Nekdanja moč dogm se je izživila. Komaj se še branijo.

Najlepši dokaz propadanja dogem, oziroma privlačnosti in veljavnosti dogem, je vsakdanje dejstvo, da dogme same ne morejo več biti center propagande. Kadar hočejo dogmatiki obrniti pozornost nase, se morajo lotiti česa drugega, kar ne spada v njihovo področje.

Vzemimo verske dogmatike. Radijski misijonar Coughlin ne bi prišel nikamor in ne bi dosegel nič, če bi v radiu grmel le o svojih biblijskih in teoloških dogmah. Ko pa se je lotil socialnih in ekonomskih vprašanj, ko se je oprijel reforme denarnega sistema, torej nekaj realnega, kar nima z njegovimi poklicnimi dogmami nič opraviti, si je pridobil večjo maso pristavev.

Cerkve nimajo več uspeha s samimi verskimi ceremonijami. Ako hočejo še privabiti ljudi, morajo prirejati veselice, ples in sportne igre. Skratka: religio morajo "sendljati", to je vložiti med dva odrezka — moderne in z maslom pomazanega kruha, ki nekaj zaleze!

Isto se opaza s starimi političnimi in ekonomskimi dogmami, ki venejo in propadajo na vseh koncih in krajih, čeprav je navidezno z njimi toliko ropota, da bi človek mislil, da imajo devet majnih življenj. Našli bi lahko celo vrsto ameriških političnih dogem, katerih oboževalci neprestano tulijo, da imajo svoj aveti in nespremljivi izvor v modrosti Washingtona in ostalih očetov republike. Zaman je vse njihovo tuljenje. Stare politične dogme umirajo.

Enaka usoda je zadela ekonomske dogme. Vzemimo samo eno: "Cene se ravna po željeznemu zakonu zaloge in povpraševanja". To se pravi, če je zaloga blaga majhna in je veliko povpraševanja po tem blagu, je cena visoka, nasprotno pa, če je zaloga velika in malo zahtev, je cena nizka. Ta dogma je bila že od nekdaj nekaj tako svetega in zanesljivega za trgovce, da so jo postavili za prvo načelo gospodarske vede.

Tudi ta dogma nima več kredita — odkar magnetne masne produkcije lahko manipulirajo trg po svoji volji in poljubno zvišujejo ali znižujejo zaloge potrebščin. Zadnje dni smo čitali, da se razne industrijske korporacije ne ozirajo več na to načelo, ker so spoznale, da je — prevara.

Stara ameriška dogma, da "vsakdo naj sam skrbi za svoje deževne dni", je tudi prišla izgubljati veljavo. Celo nekateri republikanski nazadnjaki priznavajo, da je treba računati s socialnim zavarovanjem kot ustanovo, ki ostane z nami za stalno. Za stare ljudi, ki si niso mogli ničesar prihraniti za stare dni, bo morala skrbeti država!

To nam potrjuje, da na svetu ni nič stalnega in večnoveljnega razen enega: stalno izpreminjanje življenja in načinov življenja!

Glasovi iz naselbin

Pojasnijo delničarjem SND

Detroit, Mich. — Delničarjem SND, ki so podpisali petičije za sklicanje izredne delničarske seje SND, naznanjam, da sem delo izvršila ter odboru SND na seji 22. marca predložila štiri pole podpisov delničarjev, katerih število je znašalo 65 članov. Ko sem to storila, me je administracijski in gospodarski odsek obvestil, da izredne seje pod nobenim pogojem ne bo dovolil. Pravila SND niso dovoljujejo, da delničarji potemtpej lahko skličejo izredno sejo, ampak kdaj in kje, to je zopet drugo. Bila sem torej v manjšini, kakor tudi vsi oni, ki so petičijo podpisali.

Na vsaki petičijski polji je bilo jasno zapisano na pisalni stroj za kaj gre, in sicer za sledeče: "We the undersigned being shareholders of the Slovene National Home herewith demand a special shareholders' meeting to be called by the Secretary of the said Slovene National Home, Mr. Urbas. Reason: Having obtained the necessary evidence which was required by the Slovene National Home for the completion of the pending investigation regarding commission in the SND. Meeting to be called for—time, place and date: 2 p. m. sharp, 115 W. McNichols rd., March 29, 1936. Stockholders to sign their own names in the affixed place."

Toda odbor SND se ni oziral na to legalno pot po pravih ter je zahtevo vseh 65 delničarjev odklonil. Predsednik SND je pa zagrozil z ostavko, ako se izredna seja dovoli in da se pod nobenim pogojem ne sme dovoliti.

Da se obračam na delničarje v Prosveti, je sledeči vzrok: Glede vrnitve podpisanih petičijskih polj mi je tajnik SND Urbas naznanil, da jih ne vrne, v ponedeljek pa sem bila telefonično obveščena, da temu se protivi tudi pet drugih članov odbora. To je edini vzrok, da sporočam to zadevo v Prosveti, ker sem prepričana, da edino na ta način in v tem kratkem času pridem v dotiko vsaj z nekaterimi delničarji, kajti iz gori navedenega vzroka zahteva ni bila mogoča, kar ni moja krivda. Delničarji, ki so zahtevali izredno sejo, je ne dobe, dokler jim sedanjí odbor ne dovoli. Za vsa nadaljnja pojasnila pa se obrnite na mene na naslov 17538 Wanda ave. in vam bom radevolje razložila.

Jeanette V. Kenich, 564.

Zapoznali odgovor

Cleveland, O. — Jožko, prodajalec cunj, gotovo misli, da je ugnal Franceta "z rdečo mareljo", ker se ni na njegov "venček narodnih" v A. D. z dne 7. marca oglašil. Citateljem naj bo povedano, da France ni bil pravočasno obveščen o omenjenem zmažu, kajti on ne mara biti ničesar dolžan agitatorju cunj in dosedaj mu je še vse plačal. Le sedaj mu dolguje zato, ker se je Penko izrazil, da Barbič nekaj dolguje društvu 53 SNPJ, v resnici pa tole dolguje Jožkoti:

Ze odkar je Jožko prišel na Waterloo rd. v SDD, ko mu je bila podarjena delnica tega doma, je skušal diskreditirati podpisane. Ker je bil "špijon" v Jugoslaviji (tako se je sam izrazil in imam podpisano izjavo), je poskušal na več načinov svoj zlobni načrt, katerega sem mu pa vselej prekrizal. In tako je bilo tudi s tistimi 20 dolarji, o katerih pravi, da jih dolgujem društvu.

Tista njegova obdolžitev je bila najbolj umazano delo, kar si jih bi mogel človek umisliti. Ampak on "špijon", si je umislil podlost, kajti za seboj je imel gotove kimeve in pa ljudi podobne njemu, kateri bi človeka, katerega preveč ne ljubijo, za vsako ceno umorili, pa bil doletel kriv ali nekriv. Naj bo povedano, da s denarjem, za katerega me je on takrat obdolžil, da ga posedujem, nisem imel nobenega opravka. Bil sem le odbornik petih, ko smo

priredili veselico. Blagajnik je bil drugi in denar je oddal drugemu. Da bi to bolj natančno pojasnjeval, bi vzel preveč prostora, pa tudi ni potreba. Pa saj sem dejal, da komur sem bil dosedaj kaj dolžan, sem se vsakemu povrnil, in tudi Penkoti. Naj bo k temu še pojasnjeno, da izmed 500 društvenih članov, je le 6 članov glasovalo, da sem kriv obdolžitve cunjarija. S tem je dovolj povedano vse.

Kaj je Penko omenil, "da v njegovem prvem nadstropju ni vse v redu" in da je "smešno argumentirati s človekom, ki je možgansko zaplankan", je treba povedati, da se je dobro odrezal. Čemu pa sploh argumentira on in njegov boss? Sem mu li jaz ukazal? Ne! Ampak on je hotel pokazati slovenski naselbini, kako je prebrisan, kako perfektno deluje njegovi možgani, kako "sposoben bančni poslovodja je, kako zna upravljati za narod narodne domove in še mnogo svojih sposobnosti. Toda narod je prišel do spoznanja, da je edino sposoben prodajati hinavsko-pobožno cunjo. Moji "zaplankani možgani" so mu pa vmeski štrle in mu uničili vsak zahrbtni zarotni poskus, ki si ga je umislil. To je dokaz, kateremu naju možgani boljše funkcionirajo!

Zakaj me je Penko obdolžil, da sem obdržal društveni denar, katerega nisem prejel? Citatelji se bodo gotovo spominjali, da je bil gotovi rojak nekoč "razkrinkan" in jaz sem bil drugi na vrsti, da se me "razkrinka". In baš Penkoti z drugimi štirimi vred je bila poverjena naloga razkrinkavanja. Pa ni uspelo! Penko je deloval pri gotovi okrožnici, potem katere se bi meni prepovedalo, da ne smem več v SDD. Toda mesto mene — se on boji v dom! Kajti takrat jih je dobil po buci z "rdečo mareljo", ki so jo rabile ženske! Zato on od takrat tako sovraži vse, kar je rdečega, kakor španski bik.

Ko je bil še član društva 53 SNPJ, je pisal, da sem lažnivec. Dal sem mu par minut časa za prekle. Ker pa je odklanjal, sem ga "amerikaniziral". Temu je sledila obdolžitev, da sem si izposodil društveni denar. Ko mu je nadzorni odbor dokazal, da si ga nisem, je seveda odnesel dolgi nos. Glavno pa je, da me je obdolžil zato, ker je računal, da me bo na ta način spravil s poti, da ne bi mogel kandidirati za kandidata na konvencijo. On si je namreč mislil, da bi bilo dobro, ako bi on sam šel na konvencijo SNPJ leta 1933, da bi delal na to, da bi jednota nalagala denar na gotovi banki v Clevelandu, kjer je bil njegov "šef" uredniškega štaba direktor. Tako je sanjal sanjač ter kritiziral gotova posojila, katere je jednota dala gotovim članom, četudi vestno plačujejo svoje obveznosti. Tudi takrat sem mu prekrizal račune. Zgubil je pogum, da bi kandidiral za delegata, pa je, ker se je ustrašil Muta, kandidiral za namestnika, ker je upal, da mu bo njegova obdolžitev uspešla, to je, da jaz, ki sem bil izvoljen delegatom, ne bom smel zasesti mesta. Zepet mu ni uspelo, četudi je pisal gl. predsedniku, da nisem pravilno volili. In ko so bila pisma iz gl. urada prečitana, da smo pravilno volili, mu je ravno tisti Matt Petrovič dal lepo lekcijo, kakršna mu je šla. In Penko jo je odkuril, ne da bi rekel niti "good-by" članom društva V boj. In neki član mu je rekel: "Pojd no, pojdi! Kaj še nazaj gledaš!"

Ko sem bil bolan, je ta "špijon" hodil povpraševat k sosedi, kako sem padel, kako sem klical itd. Tako je vršil preiskavo za — cunjo. In poleg tega je še tuj sosedi meni naloženo pismo pisal. Ker poznam njegovo pisavo in ker imam zapisnik, mi je bilo lahko ugotoviti, kdo je pismo pisal. Zato se naj nihče ne čudi, ako ne rabim preveč lepih izrazov za take podele.

Povedati mu moram tudi to, da nisem nikdar rabil imena njegovega očeta, ker me tudi nič ne briga kaj on dela, in on mi tudi ni še nikoli nič žalega storil, ker ga niti ne poznam. Penko naj si zapomni, da nimam nikakega opravka z njegovimi sorodniki radi njegovih intrig, še manj pa ima on opravka z mojimi sorodniki. Jaz se ne ustrašim "špijonov", zahrbtnošev in zaplotnikov! Jaz sam sem se briga in skrbel zase od mojega 12. leta in s 17. letom sem prišel v to mojo domovino. V stari domovini sem prepoval Kranjsko, Štajersko in Slavonijo. Na 27. maja mi pa A. D., Pirc, Debevc, rev. Jager in rev. Slaje lahko priredi "surprajz" partijo, da bomo obhajali 33. letnico, odkar sem zagledal "the land of liberty" na 13. junija pa 19. letnico, odkar vozim Ameriško Domovino na "street karah" na pošto, — in — pomislite! — brezplačno, kajti nosač plača vozovino le zase, ne pa za pošto vrečo.

Torej rojaki, vidite, kako skromen človek sem, imenovani list pa me napada in proti meni laže, jaz ga pa mirno vozim na pošto, in to že 19 let!

Kadar bodo delili nagrade za laži, bomo priporočali urednika A. D.

Frank Barbič, 58.

Tragična slika o poplavi

Blaine, O. — Ker sem prejel več pisem, v katerih me vprašujejo o posledicah poplave, ki je zadela obširne kraje ob reki Ohio in ni prizanesla tudi naši okolici, sem se odločil, da odgovorim vsem skupaj v Prosveti, ker vem, da večina čita naš delavski dnevnik.

Baš danes, ko to pišem (dne 24. marca), je poteklo teden dni, odkar je začela voda naraščati (17. marca). Po radiu so naznanili, da prvi voda iz Pittsburgha proti Wheelingu, W. Va., ki je blizu. Bogatini so seveda naložili svoje stvari na truke in se brž izselili z otoka v Wheelingu na višje kraje. Voda je hitro naraščala in je valed tega povodenjska katastrofa najbolj zadela revne ljudi in njih domove, za katere so morali delavski očetje dolga leta garati. Sedaj je šlo vse po vodi, kar so imeli. Povem vam, da tako tragične slike še nisem nikdar videla. V srce nas je pretreslo, ko smo ališali po radiu kaj se godi.

Radiopostaja WWVA v Wheelingu je bila neprestano na delu tri dni in tri noči. Odgovarjala je ter klicala na pomoč. Rdeči križ je nudil izdatno pomoč, tako tudi Salvation army. Poplava ni nič izbirala, kakor ne izbira smrt, ampak je pobrala vse, kar ji je prišlo na pot, pa naj bo last bogatina ali reveža. Slišala sem moza, ki je dejal, da bi dal 25 tisoč, da se bi voda njega ognila. Toda drla je naprej in poplavlila vse.

Naši verniki kaj radi kličejo: molite in upoštevajte Boga, pa vam bo boljše. Toda jaz sem popolnoma prepričana, da molitev in Bog nič ne pomagata in nista hotela poplave preprečiti. Na omenjenem otoku je voda vzela cerkev in več hiš; ni se ognila cerkve. Gospel Tabernacle ima tam svojo oddajno postajo, pa so jo morali preseliti na WWVA v Wheeling, da so od tam po radiu naznanjali ob 7. zjutraj. Sama sem ališala, ko je njihov duhovnik kričal, da je res voda narasla še nad 55 čevljev, "ali moj tabernakel stoji, ker ga varuje Jezus, stoji in bo stal!" Nato se je "malo" pojezili, kajti kmalu potem je ališal poročilo po radiu, da je njegova cerkev v nevarnosti, da je temelj že počil. Se niso dodobra odpeli njegove pesmi, če ga je prekinil radijski napovedovalec, da gre njegova cerkev po vodi. Kaj mislite, kaj je rekel tisti duhovnik? "Nič zato," je dejal, "Jezus je kaj dela in moji ljudje bodo takoj pomagali do druge cerkve!" Tako se je pobahal. Meni pa se zdi, da mu postava ne bi dovolila. Najprej je treba pomagati ubogim ljudem, ki so potrebni, kajti mnogim je voda vzela ter uničila vse.

Zalostno toda resnično. Sorodniki od vsepoved po Ameriki so klicali in hoteli vedeti, če je moja hči, moj sin, moja žena ali ta ali oni "safe". Ko se je voda začela razlivati proti nam in pokrila ves omenjeni otok, dalje mesta Bridgeport, Boydsville, Brookside in druga, je bilo žalostno pogledati na to veliko motno morje, iz katerega so gledale strele hiš, voda pa je s seboj nosila razne predmete, ki jih je pobrala na svoji poti uničenja. Ljudje so bežali iz stanovanj z malimi otročki v zimi in temi. Voda je namreč razdejala vse električne naprave. Ustavljen je bil ves promet, ušle proge in avtobusi ter plin.

Napis, ki so ga demonstrantje nedavno nosili pred japonskim konzulatom v New Yorku.

Če je moja hči, moj sin, moja žena ali ta ali oni "safe". Ko se je voda začela razlivati proti nam in pokrila ves omenjeni otok, dalje mesta Bridgeport, Boydsville, Brookside in druga, je bilo žalostno pogledati na to veliko motno morje, iz katerega so gledale strele hiš, voda pa je s seboj nosila razne predmete, ki jih je pobrala na svoji poti uničenja. Ljudje so bežali iz stanovanj z malimi otročki v zimi in temi. Voda je namreč razdejala vse električne naprave. Ustavljen je bil ves promet, ušle proge in avtobusi ter plin.

Prijateljica, ki živi na malem hribčku, mi je pripovedovala, da je k njim pribežalo osem družin. Mislili so, da bo njih pohištvo na varnem, ob treh zjutraj pa je voda udrla v hišo, tako da so komaj rešili svoje življenje v temi in mrazu. Pravila je, da je izgledalo ko "sodnji dan". Še danes, ko to pišem, nimajo v hišah plina in stanovanja so vsa premočena, stenaki papir in drugo se kar lupi in odpada. Premoga ni, kajti vse jim je odnesla voda. Pomoči ne morejo ti siromaki dobiti od nikjer, ker so vse ceste zadlane. Vsa stranišča, "šende" in garaže so odnešene in preobrnjene, ograje uničene, nanošeno blato pa povzroča smrad. Ako ne bo prišla takojšnja pomoč, se je bati kakšne epidemije.

Povem vam, dragi čitatelji, da je našo ubogo ljudstvo tako prizadeto, da človeka srce boli, ko pogleda v njihove hiše. Vse pohištvo je uničeno, posteljna oprava vsa premočena in blatna. Vse to razširja smrad. Ljudje so v takem stanju, da niti čistiti ne morejo okoli hiš. Izgubili so veselje do vsega. Zalostno je videti male otročičke, ki so bolni, pa morajo nazaj v zaduhle prostore, ko še kuriva nimajo. Življenske potrebe jim je preskrbel Rdeči križ, da bi se le vreme zjasnilo, da se jim bi domovja posušila.

Odrežani emo bili od zunanjega sveta in nismo dobili nobene pošte štiri dni. V prodajalnah je vse pošlo. Kakor sem videla, je menda rojak Frank Matko najbolj prizadet, ker mu je povodenj vse uničila, rešil si je le golo življenje. Zalostno je pogledati njegovo pohištvo. (Pisala bi še več, pa sem gotova, da bo br. Snoy bolj natančno opisal. Saj bi človek lahko napisal celo knjigo o tej grozni nesreči.)

Upam, da sem s temi vrsticami vsaj delno odgovorila na vprašanja vseh onih, ki so mi pisali, da jim opišem katastrofo, ki nas je tako nepričakovano zadela. Obenem pa apeliram na vse, ki morejo kaj pomagati, da pomagajo, ker pomoč je nujno potrebna.

Z delom v tej okolici gre še nekako, s tem pa ni rečeno, da so vsi zaposleni. Pozdrav vsem čitateljem naše delavske Prosvete!

Paula Glogovšek, Box 188, Blaine O., zaplankarica društva 333.

Obiskovalci večerne šole

Gilbert, Minn. — Dne 20. marca se je v šolskem avditoriju vršil program obiskovalcev večerne šole za državljance. Nastopilo je dvanajst obiskovalcev šole obojega spola, ki so se vzajemno udeleževali pouka, kar je hvalevredno, če se pomisli, da je priiskala silna zima. Med njimi so bili tudi Slovenci Jakob Lagavec, član SNPJ, Anton Grm, Louis Erchul in John Stare, ki so položili izpite in dobili izpričevala. Čestitam!

Anton Zganjar.

Zločinstvo in tujerodci

Manj kriminalitete kot med domorodci

Statistike o aretacijah v Združenih državah v leta 1935 kažejo, da razmerje med belokožci, rojenih v Ameriki, ki so bili zaprti radi zločinov in pregreškov, je za 97 odstotkov večje kot število tujerodnih belokožcev. V nekaterih izmed najhujših vrst zločinov, kot so rop, vlom, defraudacije in goljufije, je razmerje tukaj rojenih belokožcev večkrat večje kot ono za tujerodce.

Do teh in enakih sklepov je prišel znan ravnatelj federalnega investigacijskega urada je J. Edgar Hoover, ki je proučil zapise o skoraj 400.000 aretacijah po poročilih vpolnih s strani policijskih uradov, šerifov in drugih oblasti širom Združenih držav.

Klasifikacija zločinov in pregreškov kaže, da razmerje aretacij na 100.000 prebivalcev je bilo, kar se tiče zločina roparstva, 12.9 za turoodne belokožce in le 3.6 za turoodne belokožce; za vlom 33 za turoodne belokožce in 8.4 za tujerodne belokožce; za tatvino 51.3 za turoodne belokožce in 21.6 za tujerodne; za goljufije in defraudacije 12.9 za turoodne belokožce in 7.1 za tujerodne; za ponarejanje 6.7 za turoodne in 2.6 za tujerodne belokožce. — Razmeroma trikrat toliko tujerodnih belokožcev je bilo aretiranih radi potepuštva in več kot dvakrat toliko radi pijanstva.

Tujerodci na drugi strani izkazujejo večje razmerje, kar se tiče aretacij za pregreške proti alkoholnim zakonom (11 napram 7.6 za turoodne). Ravnotako za javno nasilstvo, na prejemanje ukradenih stvari, za nošenje orodja in za ubojstvo (4 napram 3.9 za turoodne belokožce). Za vse zločine in pregreške vrst je znašalo število aretacij 382.6 na vsakih 100.000 tujerodnih belokožcev. Črnoptno prebivalstvo pa izkazuje nenavadno visoko razmerje: 1133 na vsakih 100.000.

To, kar je ta važna federalna kriminalna centrala našla v tem pogledu, je jako zanimivo zlasti v sedanjem trenutku. Ti podatki so bili obelodanjeni sredi posebno strupene agitacije proti tujerodcem, ko slišimo razne političarje, demagoge in časnikarje trditi, da so tujerodci krivi velikega zločinstva in tudi gospodarskega zla v tej deželi. Kar je vlada naša, popolnoma potrjujejo razne prejšnje študije, ki so tudi postavile na laž blebetanje zločinstvu tujerodcev.—FLIS.

Kri kot zdravilo

Moskovski osrednji zavod za krvne transfuzije je izvršil v preteklih letih mnoge poskuse za uporabo živalske krvi kot zdravilo vsakovrstnih človeških bolezni. Kozjo kri so v mnogih primerih z uspehom uporabili proti ledeničnim oteklim, revmatizmu in sklepim in miokrvnosti. Ze l. 1928. so na Francoskem začeli s takimi poskusi, a doslej jih niso razen v Moskvi nikjer izvršili v večjem obsegu. Tu so tudi zelo težke primere žledeničnih oklin z živalsko krvjo popolnoma ozdravili v le štih do osmih mesecih. V zavodu v Dnjeprpetrovsku so delali poskuse z bikovo krvjo. Ta kri se po injekciji v človeškem organizmu ne razkroji sama, temveč razkroji tudi del belih krvnih celic, razkrojni produkti pa učinkujejo potem kot spodbudniki organizma v borbi s boleznijo.

Razvoj človeštva

Ameriški znanstveni pisatelj J. H. Robinson je razvoj človeške civilizacije opisal z dobro primero v okviru individualnega človeškega življenja. Recimo, da je vse človeštvo ena človek, ki je živel do danes petdeset let. Če svojega 49. leta je ta človek živel kot divjak in kočar. Šest mesecev pozneje je izumil pisalo. Dva meseca pred svojim 50. letom je postal kristjan, pred komaj osmimi dnevi se sežgali zadnjega "krivoverca", pred dvemi leti tremi dnevi je začela voziti prva železnica. Danes, ko praznuje človek svojo petdesetletnico, pa je izumil letalo. Komaj šest mesecev izmed petdesetih let traja torej vsa civilizacijska — mi se pa bahamo, da je dosegla z nami svojo višek...

Hormona, ki urejujeta porod

Dr. Marrión z vseučilišča v Torontu pravi, da urejata porode dva hormona, ki se imenujeta oestron in oestriol. Ženski organizem se pred porodom, med njim in po njem naravno preplavljen s tema hormonoma, ki povzročata da ugledamo luč sveta. Med nosečnostjo sta ti važni izločniti tudi tu, a v tako majhni količini, da ne more učinkovati. Je kakor s stojčim avtomobilom, ki mu motor teče. Sele krako prad porodom se ta hormonski motor sprovi v pravi tek in spravi tudi porod v gibanje.

Tisočletno življenje v ledu

Moskovska akademija znanosti je objavila presenetljivo vest, da je uspelo raziskovalcem Skorovodinske opazovalne postaje v arktični Sibiriji oživiti žuželke in druge majhne živali, ki so ležale že tisočletja otrple v zaledenelih tleh tundre. Te živali pa se niso samo zbudile, ampak so tudi živile v laboratoriju vse ne postaje sedaj prava predzgodovinska fauna.

Spinal JACK LONDON—Foslovenil Vladimir Levotik

Telephone Rockwell 4904
CHICAGO, ILL.